

Յ Ա Յ Գ Ա Թ Ի Թ Ե Ռ Ը

(ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՔԵՐԹՈՒԱԾ)

ԵՐԿՈՒ ԱՐԱՐՈՒԱԾ

ԱՆՁՆԵՐ

ՄԻՌՆԻՆԱ ՔՅՐԸ 7 տարեկան
ՄԻՐԹՈ ԿԵՐԱՅՐԸ 9 տարեկան

Ա. ԱՐԱՐՈՒԱԾ

Փոքրիկ, չքեզօրեմ զարդարուած սեմեակ մը, ընդարձակ, եփեմուտ քանդակուած սեղանի մը վրայ կը վառի լամպար մը: Պատեն կախուած է մեծ ժամացոյց մը որ լայնատիր: Բաց պատռանքներ կ'երեւի լուսնկափայլ արծաթ լին մը հետաւոր: Կապոյտ ցայտալույսը ողողած է ամբողջ բնօրինը: Միանինս փոքրիկ վարդագոյն օրորուցի մը մէջ կը քնացնէ իր պոսպրիկը:

Միտք սեղանին առջեւ նստած կը խաղայ պատկերներու դու հետ:

ՄԻՌՆԻՆԱ

Ո՛ւշ է, Միթթօ, մամաքոյցն ալ կ'եցեր է:

ՄԻՐԹՈ

Ա՛խ, չեմ գիտեր, հա խաղալէն ձանձրացայ... (պատկերները նետուով կ'ընկողմանի բխկաբոստին մէջ)

ՄԻՌՆԻՆԱ

Լ՛ու: Դեռ պուպրիկըս մեղմօրէն կը քնանայ:

Գիշեր ատեն որքան անոյշ պիտ' ըլլար

Որ կը թալինք անոր համար քաղելու

Նէնուֆարներ լինին վերայ հետաւոր...

ՄԻՐԹՈ

Բայց դեռ մայրիկը չէ դարձած գիւղական:

ՄԻՌՆԻՆԱ

Կը վախճան գուն, Միթթօ, առանց մայրիկին...

ՄԻՐԹՈ

Ո՛ւ, Միռնինս, մանաւանդ, երբ լուսնկան

Միք ասնիքին վերայ կ'անցնի ժպտունակ...

Բայց քանի որ կ'ուզես որ մենք ծագիկներ

Իրենք ազուր խորտիչներ պուպրիկիդ,

Պէտք է որ մէկն անոր վերայ չընկէ միշտ...

Յետոյ, երբոր արթննալով արտասուէ...

ՄԻՌՆԻՆԱ

Միթթօ, Միթթօ, անս, հրազին չուրջ...

ՄԻՐԹՈ

Ի՛նչ կայ...

ՄԻՌՆԻՆԱ

Տես:

ՄԻՐԹՈ

Յայգաթիթի՞նս մը... Վիշուպ է, Միռնինս...

ՄԻՌՆԻՆԱ

Կեցի՛ր:

ՄԻՐԹՈ

Եկու՛ւր:

ՄԻՌՆԻՆԱ

Պուպրիկս արդէն քնացաւ...

Բայց անշըշուկ... (Որորոցն վարդագոյն վարդագոյն քալելով գտն է կ'որորէ)

Կը վախճան որ կ'արթննայ...

ՄԻՐԹՈ

Ինչպէ՛ս լայն են օսիկ թխերը, քոյրիկ, Լէ՛ հրգիներանդ, ծխածանի մը հանգոյն...

ՄԻՌՆԻՆԱ

Բայց լուսամուտը զոցելու է, Միթթօ, Շուտով:

ՄԻՐԹՈ (պատռանքին առջեւ)

Բայց, անս, գիշերն սյնքան պայծառ է Որ կ'երազեմ թէ ուրիշներ պիտ' զան, Լի՛նէն աստին ուրիշ գիշակ չի կայ հոս, Ու միայն մեր սննեակին ճրագն է պլպլում Ոսկեծղպի՛ս...

ՄԻՌՆԻՆԱ

Գոցէ, Միթթօ, կը փախչի... (ճրագի շուրջ գտնալով)

ՄԻՐԹՈ (կը գոցի պատռանքը)

Ա՛խ, քոյրիկ, թո՛ղ որ լուսնակին արծաթեայ ճուղիքուն հետ մեր ճրագին չուրջ դառնան թիթիկներին, թիթիկներին գիւղիցի, Որոնք մասին օր մը մայրիկը պատմեց չէ քան թիկերու գիւղաբնիկն ամենէն...

ՄԻՌՆԻՆԱ

Ի՛նչ պատմեց որ, հա չեմ յիշեր...

ՄԻՐԹՈ

Ա՛խ, ինչպէ՛ս

Կը մոռնա գուն որ ծագիկներն այդ թուղ լուսնիկին վար կ'իջնեն անմեղ շրթներու Տալով համբոյրը սէրերուն անասման...

ՄԻՌՆԻՆԱ (ճրագին շորքը վազեցով)

Ի՞նչ փայլաբլուրն զոյնիս ունի իր թևերն,
Ոսկի, արծաթ ընդհուպդուսած իրարու...
Տեսա՞ր, Մերթօ:

ՄԻՐԹՕ

Եւ կը վախճամ որ այրին
Անոր թևերը բոցին մէջ լամբարին...
Ինչպէ՛ս ուժգին կը զարնելի պատահուն...

ՄԻՌՆԻՆԱ

Եթէ բռնեմք, պուպրիկն կու մխտախ
Թո՛ղ քննանայ օրօրոցին մէջ:

ՄԻՐԹՕ (ճրագին շորքը վազեցով)

Ա՛հ

Բռնեցի՛ր Ո՛ւ, Գարննայ փախու, այս անգամ
Վարազայրին ծալքերուն մէջ է պահուած...

ՄԻՌՆԻՆԱ

Կեցի՛ր (կը բորոռէ լուսամուտին բռնիք ծանր վարա-
ջորքը)

Մերթօ՛, զո՛ւն նո՛ն կեցի՛ր, հրազին մտա՛:

Ա՛խ, չըլլայ որ էլայնայ բոցին մէջ ոսկի...

Քիչ մը պատրոյզն ինչեղութիւն որ ազատի
Լոյսը:

ՄԻՐԹՕ (լոյսն ինքնուրուպ)

Բայց դեռ պահուած է ան կը վախճայ
Գոցէ, քայրիկ, որովհետեւ լար են միշտ
Փայրիկ աղապար, չին դիտար որ այնքան
Չքնաղ հրա՛զ մ'է թիթեռնիկը սիրելի...
Կը վախճայ որ կը սպաննենք զինք...

ՄԻՌՆԻՆԱ (վարագոյրը բորոռեցով)

Յոգնած է,

Ու չի կրնար դուցէ թռչիլ վերտախ:

Ա՛լ չեմ թօթուիս եւ վարազայրն ըսպաննեմ,
Որ հրազին չուրջ զայն, լոյսին մէջ վառելու
Կախարդական ծիսական թևերուն...

ՄԻՐԹՕ (Սեղանին առջեւ, թիկնաբոսին մէջ նստելով)

Ա՛յո՛, քայրիկ, ըսպաննեմ:

ՄԻՌՆԻՆԱ

Եւ կը կարծեմ

Որ անոնին վրայ եղնիկով կը նստեմ

Մինչև նո՛ն ուր ան թևամփռի կը մղնայ: (Արտաթիկ
վրայ կ'էնկ)

ՄԻՐԹՕ (Արտաթիկ բռնեցով)

Ձայնս, քայրիկ:

ՄԻՌՆԻՆԱ (վարագոյրին ծալքերը բռնալով)

Հոս չէ՛, շատ վերն է թատած...

ՄԻՐԹՕ

Հոն չես կրնար նստիլ, կ'ոչ:

ՄԻՌՆԻՆԱ

Սպասէ՛,

Յնտարանին վերայ կ'ենեմ, բայց ուժով
Բռնէ աթոռը:

ՄԻՐԹՕ

Կը վախճամ, դժուար է
Աղապէս կանգնիլ, էլիք քայրիկ, վար էլիք:

ՄԻՌՆԻՆԱ (վարագոյրին ծալքերուն մէջ փնտռելով)

Կամաց, Մերթօ, պուպրիկն յետոյ կ'արթնանայ:

ՄԻՐԹՕ

Էլիք, կ'ըսեմ, ա՛յ յոգնեցար...

ՄԻՌՆԻՆԱ

Հոս ալ չէ՛:

ՄԻՐԹՕ

Հոն, շատ վերն է, պատուանին շատ վերն,
Էլիք չուտով:

ՄԻՌՆԻՆԱ (խրեցով)

Ա՛խ, չի կրցնեք բռնիլ զայն:

Գոցէ փախու հրազի պէս զեղեցիկ,
Թիթեռէն, ու զաղապարն, փեղկէն դուրս,
Իբրեւ նահանջը լուսանկէն...

ՄԻՐԹՕ

Մերթօ... (ճրագին շորքը

վազեցով խանդավառ)

Հոս է, կ'ոչ, հրազին շորքն է զարմալ:

Բայց յոգնած է այնքան...

ՄԻՐԹՕ

Ձգո՛ւ, երբ բռնես,
Մատենուզ մէջ թևերն անոր մի՛ սեղմեր,
Որովհետեւ ոսկեփռչին կը նստիլ...

ՄԻՐԹՕ

Եւ չեմ բռնիս, կը վախճամ որ կը մտնի...
Կը վախճամ որ չէքսած վերջ կ'ունենայ...

ՄԻՌՆԻՆԱ

Ինչե՛ք, չե՛ս դիտար որ զայն պիտի լսպաննենք,

Ու մինչև լոյս պուպրիկն կու մխտախ
Օրբոցին մէջ պիտի պահենք բարութեամբ:

ՄԻՐԹԹ

Չի՛ մեռնիր, քոյր, երբ իր ոսկի թևերեն
 փախչին զոյնները զեղեցիկ, շողողուն...
 Որովհետեւ երբ զայն բռնենք, անկասկած
 Մեր մասներուն ամենամեղձ հըպոսեմ իսկ
 Անոր սրտին բիրտ հարուածի պէս կու գայ...

ՄԻՌՆԻՆԱ

Ա՛խ, շատ մեղմիկ, և շատ զգոյշ կը բռնենք,
 Մերթօ՛, հրապիւն ին գայիս...

ՄԻՐԹԹ

Եւ յազնեցա՛յ
 Սկզբնին շուրջը վազեցին հեռապառ... (կը ճոտի բիկ-
 ճորտսին մէջ)

ՄԻՌՆԻՆԱ

Չէ՛ս ոսկեր ուր բռնենք վիշապն ոսկիթե...

ՄԻՐԹԹ

Կ'ուզե՛մ, քոյրիկ, սակայն, իթէ չի բռնենք,
 Ի՛նչ փոյթ, ան միշտ մեր խուցիկն մէջ բռնաբերուած,
 Երազ մըն է, երազը մեր գիշերին...
 Եթէ կ'ուզես, մարե՛նք ճըրազն, և այսպէս
 Երբոր քանանք, ան ուրիշ լոյս չի զըտած
 Աւերակու գրայ պիտի անդչի թեաքաց...

ՄԻՌՆԻՆԱ (վազեցով)

Ա՛խ, բռնեցի՛... (յամբով ձեռքը կը զարնէ ճրագին
 ուր կ'իյնայ կը կտորի: Պատուհանին փեղկերն լուս-
 նակն հապոյտ ցոյլը քնարի մը շարերուն պէս կ'իյնայ
 խաւար անճեակին մէջ):

Բայց պատուհանը, Մերթօ,

Չէ՛ս աչքեցաւ... կը ցաւէ... (կոտ լայ)

ՄԻՐԹԹ (պատուհանը բաճառով)

Մի՛ լաւ, քոյրիկ...

ՄԻՌՆԻՆԱ (լալով)

Կը վախճում եր կը փախչի... (Սե-
 նեակը ողորդած և ցայգայտյալ, շեռուն կ'երեսի քնք-
 արծաթափայլ):

ՄԻՐԹԹ

Վառենք ճըրագն, և ուրիշե՛ր պիտի զան...
 Անքան պայծառ և լուսնկան, աւ խոռոր
 Մարգարիտի պէս լինի խորն և ինկած...

ՄԻՌՆԻՆԱ (լալագին, պատուհանը վազեցով)

Տէ՛ս, կը փախչի, Մերթօ, լուսնին ցոյքերէն
 Մածկըւկցաւ հեռուն, կապոյտն երկնքին
 Անոր բո՛յնն և զուցէ, երթանք, ա՛խ, շատով...

ՄԻՐԹԹ (պատուհանին տարեւ)

Կորսուեցան, քոյրիկ, թևերն ոսկեղաւ
 Վերջին անգամ շողողացին... եւ տեսայ
 Ան բարձրացաւ, ու բարձրացան աստղերուն...

ՄԻՌՆԻՆԱ

Ա՛խ, լինի վրայ կ'իջնէ, Մերթօ, տէ՛ս, ի՛նչ
 Մարդկներուն մէջ ըսպիտակ...

ՄԻՐԹԹ

Դիտե՛մ, Նէնոֆարներ են ծաղիկներն այդ աղուոր...
 Կը քրնանան թիթեռնիկներն անոնք մէջ...
 Երթանք, երազ է գիշերն այս զեղեցիկ,
 Ու քեզ համար ոսկի վիշապ մը բերենք...
 Եթէ պուպրիկըդ արթըննայ...

ՄԻՌՆԻՆԱ

Կեցի՛ր, եւ
 Կը համբուրեմ անոր աչքերը կապոյտ,
 Եւ համբուրին քաջգրութեան մէջ՝ արեգած,
 Մարդկներու պէս ընդերկար կը փակուին...

ՄԻՐԹԹ

Իրա՛ւ, քոյրիկ, եւ շատ անգամ ըզզալով
 Անոր համբուրը մայրցորին, աչքերուս,
 Կը քննամա՛մ շուտով...

ՄԻՌՆԻՆԱ (օրորոցին վարագոյրը իյնցնելով)

Երթանք:

ՄԻՐԹԹ

Բռնէ՛ մեռցէս...

ՄԻՌՆԻՆԱ

Չէ՛քեմթի մէջ կը յաղթեն
 Անմեղ արտերը... Գիշերն ալ նէքեմթ է,
 Երբ լուսնկան լիներուն մէջ կը խնդայ... (Չեաք մեռքի
 խաւարին մէջ կը քայնէ)

ՄԻՐԹԹ

Կամայ, քոյրիկ, չկնաս... (զանճն գոռա կ'ելնէ)

Գործնք գունն, ան՛

Գիշերն արծաթ, և արծաթ լինը, հեռուն,
 Թիթեռնիկները քննաբաժ են արգէն
 Մարդկներու բաճակին մէջ խնկաբոյր...

(Վարագոյր)

(Շարունակելի)

ԱՐՄԵՆ-ԵՐԿԱՅ

ՅՅ ՅՅ